

V Bruseli 5. 10. 2017
COM(2017) 563 final

2017/0244 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

**týkajúce sa európskeho rámca pre
kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu**

{SWD(2017) 322 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Návrh európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu prispieva k prioritě EÚ v oblasti zamestnanosti, rastu a investícií. Nadväzuje na nový program v oblasti zručností pre Európu z roku 2016 a jeho cieľ skvalitniť vytváranie zručností a zvýšiť jeho relevantnosť, ako aj na oznámenie Investícia do európskej mládeže z roku 2016, v ktorom sa vyzýva na obnovenie úsilia na podporu mladých ľudí pri získavaní vedomostí, zručností a skúseností, ktoré ich pripravujú na ich prvé zamestnanie, pri dosahovaní úspešnej profesionálnej kariéry, ako aj pri tom, aby sa stali aktívnymi občanmi.

Učňovská príprava je obzvlášť účinnou formou učenia sa na pracovisku v rámci odborného vzdelávania a prípravy, ktorá uľahčuje prechod od vzdelávania a odbornej prípravy do zamestnania. Poskytuje zručnosti, ktoré zamestnávateľia potrebujú, a zvyšuje konkurencieschopnosť a produktivitu spoločností a pracovísk. Učni sú zväčša mladí študenti, napriek tomu sa však učňovská príprava čoraz viac ponúka aj starším zamestnancom, aby získali kvalifikáciu, ktorá zvyšuje ich zamestnateľnosť a príležitosti na rozvoj kariéry.

Vzhľadom na to, že učňovská príprava je preukázateľne účinná pri uľahčovaní prístupu ľudí na trh práce a pri zlepšovaní ich pracovných príležitostí, je politickou prioritou v EÚ, pričom nezamestnanosť mladých ľudí (16,9 % v júli 2017) v EÚ ešte stále zodpovedá dvojnásobku celkovej miery nezamestnanosti (7,7 % v júli 2017).

Dôkazy zo strediska Cedefop a proces európskeho semestra ukazujú, že väčšina členských štátov uskutočňuje významné reformy v oblasti učňovskej prípravy, a existuje veľký tlak na posilnenie ponuky učňovskej prípravy.

Pozitívne účinky učňovskej prípravy na podmienky trhu práce a zamestnateľnosť mladých ľudí závisia od jej kvality. Systémy učňovskej prípravy sú rozšírené v celej EÚ, ale sú veľmi rozdielne organizované. OECD zdôraznila, že sú potrebné normy vysokej kvality, aby sa zabránilo zameraniu učňovskej prípravy na pracovné miesta vyžadujúce nízku úroveň zručností. Aj malá časť ponúk nízkej kvality môže poškodiť celkovú povest'¹.

Toto odporúčanie vychádza z najnovších dôkazov v danej oblasti a poskytuje usmernenie, pokiaľ ide o to, ako zaviesť systémy učňovskej prípravy, ktoré fungujú a prinášajú výsledky ako pre učňov, tak i pre zamestnávateľov.

Vzájomná dôvera vytvorená spoločne dohodnutými kritériami navyše môže mať pozitívny vplyv na mobilitu učňov.

Toto odporúčanie dopĺňa iniciatívy Únie, ktoré uľahčujú prechod mladých ľudí do zamestnania, a to najmä odporúčanie Rady o rámci kvality pre stáže.

Všeobecným cieľom je zvýšiť zamestnateľnosť a osobný rozvoj učňov a prispieť k rozvoju vysokokvalifikovanej pracovnej sily s vysokou úrovňou zručností, reagujúcej na potreby trhu práce.

Konkrétnym cieľom je poskytnúť súdržný rámec pre učňovskú prípravu založený na spoločnom chápaní toho, čo definuje kvalitu a účinnosť, berúc do úvahy rôznorodosť systémov odborného vzdelávania a prípravy (OVP) v členských štátoch.

¹ OECD (2017), Striking the right balance – Costs and benefits of apprenticeship (Vytvorenie správnej rovnováhy – náklady na učňovskú prípravu a jej výhody).

Bude podporovať reformy v oblasti učňovskej prípravy v členských štátoch s cieľom podporiť kvalitu a účinnosť učňovskej prípravy.

- **Rozsah pôsobnosti návrhu**

V odporúčaní sa členské štáty vyzývajú, aby uplatňovali komplexný a jednotný súbor kritérií pre kvalitnú a účinnú odbornú prípravu. Na účely tohto odporúčania sa učňovská príprava chápe takto:

systemy formálneho odborného vzdelávania a prípravy, ktoré spájajú významné učenie sa na pracovisku v spoločnostiach a na iných pracoviskách s učením sa v inštitúciách vzdelávania alebo odbornej prípravy, ktoré vedú k uznávaným kvalifikáciám na vnútroštátnej úrovni. Vyznačujú sa zmluvným vzťahom medzi učňom, zamestnávateľom a/alebo inštitúciou vzdelávania a odbornej prípravy, pričom učeň za svoju prácu dostáva odmenu alebo náhradu.

Toto vymedzenie je dostatočne široké, aby zahŕňalo rôzne formy systémov učňovskej prípravy existujúce v členských štátoch, a vypracovalo a používa sa v kontexte Európskeho združenia učňovskej prípravy.

- **Politické súvislosti**

Rímskou deklaráciou² z 25. marca 2017 sa európski lídri zaviazali usilovať sa o „Úniu, v ktorej dostanú mladí ľudia najlepšie vzdelanie a najlepšiu odbornú prípravu, v ktorej môžu študovať a nájsť pracovné príležitosti na celom kontinente“. Neodmysliteľnou súčasťou tohto záväzku je kvalitná a účinná učňovská príprava, keďže mladým ľuďom poskytuje zručnosti, ktoré umožňujú prístup na trh práce.

V rámci európskeho piliera sociálnych práv³, ktorý sa predložil 26. apríla 2017, sa stanovuje 20 kľúčových zásad a práv na podporu spravodlivých a dobre fungujúcich trhov práce a systémov sociálneho zabezpečenia. Tieto zásady sú začlenené do troch kategórií, pričom všetky sú dôležité pre zabezpečenie kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy: 1. rovnaké príležitosti a prístup na trh práce; 2. spravodlivé pracovné podmienky; 3. sociálna ochrana a začlenenie. Prvou zásadou je, že každý má právo na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie, aby si udržal a získal zručnosti, ktoré mu umožnia plne sa zapojiť do života spoločnosti a úspešne zvládať zmeny postavenia na trhu práce.

- **Učňovská príprava v politickom programe**

V rámci nového programu v oblasti zručností pre Európu⁴ sa v júni 2016 zdôraznilo, že obchodní a sociálni partneri by mali byť zapojení do koncipovania a realizácie OVP a učňovskej prípravy na pracovisku. Komisia oznámila svoj zámer podporovať príležitosti na ďalšie učenie sa na pracovisku, vypracovať súbor podporných služieb na výmenu poznatkov, vytváranie sietí a spoluprácu v oblasti učňovskej prípravy, ako aj podporovať sociálnych partnerov pri napredovaní v ich spoločnej práci s možným rámcom kvality pre učňovskú prípravu. Tento záväzok sa potvrdil v oznámení o investícii do európskej mládeže z decembra 2016, v ktorom sa uviedol zámer predložiť iniciatívu na zvýšenie kvality, ponuky, atraktívnosti a inkluzívnosti učňovskej prípravy⁵.

² <http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/>

³ COM(2017) 250 final a C(2017) 2600 final.

⁴ COM(2016) 381 final.

⁵ COM(2016) 940 final.

Nový program v oblasti zručností pre Európu je založený na predchádzajúcich iniciatívach, ako je Európske združenie učňovskej prípravy (EAfA), ktorého činnosť sa začala v roku 2013 s cieľom posilniť kvalitu, ponuku a obraz učňovskej prípravy a (najnovšie) aj mobilitu učňov. K združeniu EAfA sa prostredníctvom vnútroštátnych záväzkov pripojilo 27 členských štátov⁶ a spoločnosti, sociálni partneri, poskytovatelia odborného vzdelávania a prípravy a ďalšie zainteresované strany poskytli vyše 200 príslubov. Prostredníctvom týchto príslubov sa zmobilizovalo vyše 700 000 učňovských príprav, stáží a prvých ponúk pracovných miest.

V odporúčaní Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí⁷ sa členským štátom odporúča zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia vo veku do 25 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže do štyroch mesiacov po strate zamestnania alebo ukončení formálneho vzdelávania. Koncom roka 2016 bolo v rámci záruky pre mladých ľudí ponúknutých približne 390 000 učňovských príprav.

Európsky dvor audítorov vyzval na zavedenie kvalitatívnych parametrov pre učňovskú prípravu, ktorá má mať podporu z rozpočtu Únie⁸, a Európsky parlament⁹ vyzval na prijatie opatrení na zabezpečenie zavedenia noriem kvality pre učňovskú prípravu. V nedávnej štúdii Parlamentu sa rieši potreba objasniť otázky pracovnej zmluvy a odmeňovania v rámci učňovskej prípravy¹⁰.

Európske vlády a sociálni partneri sa v roku 2015 dohodli na záveroch z Rigy, pokiaľ ide o strednodobé ciele (2015 – 2020) v oblasti odborného vzdelávania a prípravy. Jednou prioritou je „podporovať učenie sa prácou vo všetkých jeho formách s osobitnou pozornosťou venovanou učňovskej príprave, a to zapojením sociálnych partnerov, podnikov, obchodných komôr a poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy (OVP), ako aj stimuláciou inovácie a podnikania“.

Členské štáty budú od mája 2018 zverejňovať voľné pracovné miesta na učňovskú prípravu s pracovnou zmluvou na portáli EURES¹¹. Vďaka zvýšenej transparentnosti sa zjednoduší spájanie kandidátov s ponukami dostupnými v iných krajinách. Okrem toho sa tým podporí aj spolupráca v oblasti mobility v rámci učňovskej prípravy, ktorú poskytuje program Erasmus+ a ďalšie.

- **Doterajšia práca v oblasti kvality a účinnosti**

Pod záštitou EAfA sa vyvinulo značné úsilie na posilnenie dôkazov o otázkach kvality a účinnosti učňovskej prípravy. Členské štáty 15. októbra 2013 prijali vyhlásenie Rady o Európskom združení učňovskej prípravy. V tomto vyhlásení sa uviedli spoločné usmerňujúce zásady pre účinnosť a atraktívnosť učňovskej prípravy, ktoré sa majú podľa potreby a v súlade s vnútroštátnymi podmienkami presadzovať a dodržiavať.

Pracovná skupina pre vzdelávanie a odbornú prípravu (2014 – 2015) zložená zo zástupcov členských štátov, sociálnych partnerov a poskytovateľov OVP vyvinula v rámci strategického rámca – vzdelávanie a odborná príprava (ET2020) 20 usmerňujúcich zásad pre vysokoúčinnú

⁶ Všetky členské štáty EÚ okrem Spojeného kráľovstva. Vnútroštátne záväzky prijalo aj 5 kandidátskych krajín a 3 krajiny EZVO (Island, Nórsko, Švajčiarsko).

⁷ Ú. v. EÚ C 120, 26.4.2013, s. 1-6.

⁸ Osobitná správa Európskeho dvora audítorov č. 3/2015: Záruka EÚ pre mladých ľudí: prijali sa prvé kroky, ale vykonávanie čelí rizikám.

⁹ Európsky parlament, Správa o programe Erasmus+ a ďalších nástrojoch na posilnenie mobility v oblasti odborného vzdelávania a prípravy – prístup celoživotného vzdelávania [2015/2257(INI)].

¹⁰ Európsky parlament, Rozvoj zručností a zamestnanosť: učňovské prípravy, stáže a dobrovoľníctvo, štúdia pre Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci, 2017.

¹¹ Nariadenie (EÚ) 2016/589.

učňovskú prípravu a učenie sa na pracovisku, pričom sa zamerala na štyri témy: 1. vnútroštátna správa a zapojenie sociálnych partnerov; 2. podpora pre spoločnosti, najmä MSP, ktoré poskytujú učňovskú prípravu; 3. atraktivnosť učňovskej prípravy a lepšie profesijné poradenstvo; 4. zabezpečovanie kvality učenia sa na pracovisku.

Medziodvetvoví európski sociálni partneri pracovali s finančnou podporou Komisie v oblasti kvality (ETUC) a nákladovej efektívnosti (na čele s BUSINESSEUROPE v mene medziodvetvových organizácií zamestnávateľov EÚ) učňovskej prípravy. V júni 2016 sa dohodli na spoločnom vyhlásení Smerom k spoločnej vízii učňovskej prípravy.

Na podnet konfederácií ETUC a BUSINESSEUROPE tripartitný Poradný výbor pre odbornú prípravu (ACVT), ktorý zhromažďuje predstaviteľov vládnych a sociálnych partnerov zo všetkých členských štátov, prijal v decembri 2016 stanovisko k spoločnej vízii pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu a učenie sa na pracovisku, ktoré obsahuje zoznam 16 prvkov, ktoré je potrebné zohľadniť pri vytváraní systémov učňovskej prípravy.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Keďže učňovská príprava sa opiera o pracovnú zmluvu, učni sa štandardne považujú súčasne za študentov OVP aj pracovníkov. Právnym základom tejto iniciatívy sú preto články 153, 166 a 292 ZFEÚ.

Podľa článku 166 ZFEÚ Únia uskutočňuje politiku odborného vzdelávania, ktorá podporuje a dopĺňa činnosť členských štátov pri plnom rešpektovaní zodpovednosti členských štátov za obsah a organizáciu odborného vzdelávania.

Podľa článku 153 ZFEÚ Únia podporuje a dopĺňa činnosti členských štátov okrem iného v oblasti pracovných podmienok, sociálneho zabezpečenia a sociálnej ochrany pracovníkov (učni s pracovnou zmluvou sa považujú za pracovníkov), ako aj v oblasti integrácie osôb vylúčených z trhu práce a boja proti sociálnemu vylúčeniu.

Podľa článku 292 ZFEÚ môže Rada prijímať odporúčania na základe návrhu Komisie v oblastiach, ktoré patria do právomoci EÚ.

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

EÚ je vo svojej práci na rozvíjaní kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy a pri vykonávaní politiky odbornej prípravy zodpovedná za podporu spolupráce medzi členskými štátmi a v prípade potreby za podporu a dopĺňanie ich činnosti. V tejto súvislosti je stanovenie spoločného chápania toho, čo predstavuje kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu v celej Európskej únii, úlohou, ktorú možno riešiť len na európskej úrovni.

Prostredníctvom európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu sa podporia a doplnia vnútroštátne opatrenia v tejto oblasti v súlade s článkami 166 a 153 ZFEÚ. V rámci tejto iniciatívy sa uplatňuje zásada subsidiarity tým, že sa plne zohľadňuje skutočnosť, že systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj fungovanie trhu práce a pracovné podmienky patria do vnútroštátnej právomoci. Pri tejto iniciatíve sa plne rešpektuje rozmanitosť vnútroštátnych systémov učňovskej prípravy, pričom sa navrhuje súbor spoločných kritérií na podporu týchto rôznych systémov, čím sa zaručí prínos ako pre študentov, tak aj pre spoločnosti, ktoré možnosť učňovskej prípravy poskytujú.

Touto iniciatívou sa zlepší transparentnosť a vzájomné pochopenie systémov učňovskej prípravy, a najmä kvalita a účinnosť učňovskej prípravy v celej EÚ. To môže mať pozitívny vplyv aj na cezhraničnú mobilitu absolventov učňovskej prípravy, keďže koordinovaný

prístup na úrovni EÚ by zabezpečil synergie a spoluprácu a zároveň by zvýšil pozitívne vzájomné účinky na maximum.

Poskytovanie usmernení na úrovni EÚ okrem toho prispieva spoločnému chápaniu toho, ako možno zlepšiť kvalitu učňovskej prípravy. To môže pomôcť členským štátom aj pri využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov, najmä Európskeho sociálneho fondu, ako aj pri vykonávaní iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí, ktorá sa týka nezamestnanosti, a najmä nezamestnanosti a nečinnosti mladých ľudí.

- **Proporcionalita**

Opatrenia navrhnuté v tomto odporúčaní sú primerané sledovaným cieľom. V rámci návrhu odporúčania Rady sa podporia reformné procesy, ktoré jednotlivé krajiny zavádzajú v oblasti učňovskej prípravy, a doplnia sa snahy členských štátov v tejto oblasti v súvislosti s rámcom európskeho semestra pre správu hospodárskych záležitostí. Navrhované kroky rešpektujú postupy členských štátov a rozmanitosť systémov. Zahŕňajú diferencovaný prístup, ktorý odzrkadľuje skutočnosť, že členské štáty majú rôzne hospodárske, finančné a sociálne okolnosti, ako aj rozdielne podmienky na trhu práce. Použitie existujúcich monitorovacích mechanizmov v rámci európskeho semestra zabezpečí, aby nevzniklo žiadne ďalšie administratívne zaťaženie.

- **Výber nástroja**

Navrhovaným nástrojom je návrh odporúčania Rady, v ktorom sa rešpektujú zásady subsidiarity a proporcionality. Vychádza z existujúceho európskeho práva a je v súlade s typom dostupných nástrojov na prijatie krokov v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnanosti na európskej úrovni. Ako právny nástroj predstavuje záväzok členských štátov, pokiaľ ide o opatrenia stanovené v tomto odporúčaní, poskytuje silný politický základ pre spoluprácu na európskej úrovni v tejto oblasti a zároveň plne rešpektuje právomoc členských štátov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a sociálnych politík.

3. **VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU**

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Neuplatňuje sa.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Odporúčanie odzrkadľuje diskusie a konzultácie s príslušnými zainteresovanými stranami vrátane sociálnych partnerov, podnikov, sprostredkovateľských orgánov, ako sú priemyselné, obchodné a remeselné komory, ako aj profesijných a odvetvových organizácií, poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy, mládežníckych, študentských a rodičovských organizácií, ako aj miestnych, regionálnych a vnútroštátnych orgánov.

Dňa 30. marca a 7. júna 2017 sa uskutočnili vypočutia s cieľom zabezpečiť ešte hlbšie a širšie zapojenie európskych medziodvetvových a odvetvových sociálnych partnerov, ako aj obchodných a priemyselných komôr. Zainteresované strany, s ktorými sa uskutočnila konzultácia, zdôraznili, že návrh by mal:

- vychádzať zo stanoviska výboru ACVT, a najmä z prílohy k nemu s názvom Prvky týkajúce sa učňovskej prípravy a partnerského prístupu,
- poskytnúť jasný rozsah a zároveň uznávať rozmanitosť systémov členských štátov, a preto aj náročnosť pri poskytnutí spoločne dohodnutého vymedzenia učňovskej prípravy a jej odlišenia od iných foriem učenia sa na pracovisku,

- odrážať potrebu kvality aj účinnosti učňovskej prípravy v súlade so spoločným vyhlásením európskych sociálnych partnerov a so stanoviskom výboru ACVT,
- zahŕňať mobilitu ako prvok kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy, ale nie ako jej nevyhnutnú podmienku.

Diskusie sa uskutočnili 20. apríla 2017 na zasadnutí Poradného výboru pre odbornú prípravu. Výbor ACVT okrem uvedených bodov odporúčal Komisii, aby:

- jasne vysvetlila, čoho presne sa návrh týka, t. j. či ide o učňovskú prípravu v užšom zmysle alebo aj o iné formy učenia sa na pracovisku,
- objasnila, ako sa návrh spája s inými príslušnými platformami a iniciatívami, ako sú Európske združenie učňovskej prípravy, európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy (EQAVET) a Európsky portál pre pracovnú mobilitu (portál EURES).

Niektorí vládni členovia výboru ACVT prejavili obavy týkajúce sa možného širokého rozsahu rámca, pokiaľ ide o kritériá kvality a otázky riadenia.

Komisia zdôraznila, že hoci by sa návrh zakladal na stanovisku výboru ACVT, na čom sa už zástupcovia vlád a európski sociálni partneri dohodli, nebol by záväzný pre členské štáty v Rade. Zdôraznila aj svoj zámer navrhnuť rámec, ktorý je jasný, relevantný a má význam pre členské štáty a zainteresované strany.

Uskutočnili sa aj konzultácie s generálnymi riaditeľmi odbornej prípravy, európskymi združeniami poskytovateľov OVP a so zainteresovanými stranami zapojenými do Európskeho združenia učňovskej prípravy.

- **Posúdenie vplyvu**

S ohľadom na doplnkový charakter navrhovaných činností vo vzťahu k iniciatívam členských štátov, dobrovoľnú povahu navrhovaných činností a očakávaný rozsah a vplyvy je miera, do akej môžu byť vplyvy jasne identifikované *ex ante*, obmedzená, a preto sa posúdenie vplyvu nevykonalo. Návrh sa vypracoval na základe dôkazov zozbieraných v štúdiách, prostredníctvom konzultácií s kľúčovými zainteresovanými stranami a špecializovanej práce európskych sociálnych partnerov a výboru ACVT.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Neuplatňuje sa.

4. VPLYV NA ROZPOČET

V dôsledku veľkých rozdielov v systémoch učňovskej prípravy a flexibility pri vykonávaní tohto odporúčania je ťažké odhadnúť vplyv na rozpočet na vnútroštátnej úrovni. Aj keď môžu vzniknúť počiatočné náklady, vyššia kvalita a účinnosť učňovskej prípravy by v dlhodobom horizonte mali viesť k rozpočtovým príjmom na vnútroštátnej a/alebo regionálnej úrovni, na úrovni spoločností alebo zamestnávateľov a pre poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy. Prínosom pre verejné rozpočty môže byť vyššia zamestnateľnosť a znížené výdavky na nezamestnanosť a spoločnosti môžu mať zároveň prospech zo zvýšenej produktivity a konkurencieschopnosti.

V pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom tohto návrhu, sa uvádzajú tri oblasti, v ktorých môže mať odporúčanie Rady vplyv na náklady:

- Súlad

Môžu vzniknúť náklady súvisiace s dodržiavaním odporúčania, napríklad náklady súvisiace s odmenou alebo náhradou, finančnou podporou alebo stimulmi a poskytovaním školiťov a mentorov v rámci pedagogickej podpory. V závislosti od spôsobu fungovania budú tieto náklady rozdelené medzi verejné rozpočty a zamestnávateľov poskytujúcich odbornú prípravu. Financovanie sa môže poskytovať napríklad prostredníctvom štátneho rozpočtu alebo osobitných odvodov, daní alebo dobrovoľných príspevkov.

- **Správa**

Spôsob fungovania a vykonávanie opatrení kvality môže zahŕňať administratívne náklady, ktoré sú buď jednorazové (alebo zriaďovacie) náklady, alebo priebežné (alebo opakované) náklady. Hoci sa rámec zriaďuje na európskej úrovni, administratívne náklady môžu vzniknúť aj na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni.

- **Vykonávanie**

Je pravdepodobné, že vzniknú určité náklady súvisiace s vykonávaním kritérií pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu a s tým súvisiacimi nadväzujúcimi opatreniami. Podľa toho, ako sa zorganizujú úlohy a zodpovednosti, môžu sa tieto náklady týkať verejných orgánov, sprostredkovateľských orgánov alebo poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy.

Zlepšenie kvality a účinnosti učňovskej prípravy by malo viesť k vyššej úrovni zručností, zamestnateľnosti a produktivity. OECD zistila, že dobre navrhnuté systémy učňovskej prípravy môžu byť užitočnou investíciou ako pre zamestnávateľov, tak i pre učňov, môžu uľahčiť prechod mladých ľudí zo školy do zamestnania a môžu podporiť konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

Odporúčanie si nevyžaduje dodatočné rozpočtové zdroje EÚ ani ľudské zdroje Komisie.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

V rámci návrhu odporúčania Rady sa členské štáty na vnútroštátnej úrovni vyzývajú, aby podporovali aktívne zapojenie sociálnych partnerov do tvorby, riadenia a vykonávania systémov učňovskej prípravy, a to v súlade s vnútroštátnymi systémami pracovnoprávných vzťahov a postupmi vo vzdelávaní a v odbornej príprave. Členské štáty by mali zahrnúť príslušné opatrenia aj do svojich národných programov reforiem v rámci európskeho semestra a mali by zohľadniť tento rámec pri využívaní finančných prostriedkov a nástrojov Únie.

Komisia sa vyzýva, aby monitorovala uplatňovanie tohto rámca s podporou výboru ACVT, a to na základe existujúcich dohôd o podávaní správ v rámci európskeho semestra, a aby do troch rokov podala správu Rade.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Neuplatňuje sa.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Odporúčania členským štátom:

S ohľadom na rozmanitosť vnútroštátnych štruktúr a systémov tento rámec poskytne súbor kritérií na zabezpečenie kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy, pričom umožní prioritné zohľadňovanie rôznych prvkov týchto kritérií v jednotlivých členských štátoch v závislosti od osobitostí a rozdielnych potrieb vnútroštátnych systémov učňovskej prípravy. Táto flexibilita je nevyhnutná vzhľadom na veľké rozdiely vo vnútroštátnych systémoch a rôzne potenciálne politické riešenia, ktoré možno uplatniť na vnútroštátnej úrovni.

V odporúčaní sa rozlišuje medzi dvoma súbormi kritérií: jeden sa týka potrebných vzdelávacích a pracovných podmienok v systémoch učňovskej prípravy a druhý sa týka rámcových podmienok pre učňovskú prípravu na úrovni systému.

Kritériá pre vzdelávacie a pracovné podmienky

Odporúčanie s cieľom zaručiť kvalitu a účinnosť systémov učňovskej prípravy pokrýva nasledujúcich sedem kritérií pre vzdelávacie a pracovné podmienky:

1. Písomná zmluva 2. Výsledky vzdelávania 3. Pedagogická podpora 4. Komponent pracoviska 5. Odmena a/alebo náhrada 6. Sociálna ochrana 7. Pracovné, zdravotné a bezpečnostné podmienky

Kritériá pre rámcové podmienky

Odporúčanie zahŕňa aj týchto sedem kritérií pre rámcové podmienky, ktoré sa musia zaviesť na podporu zriadenia a fungovania kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy:

8. Regulačný rámec 9. Zapojenie sociálnych partnerov 10. Podpora pre spoločnosti 11. Flexibilné možnosti a mobilita 12. Profesionálne poradenstvo a zvyšovanie informovanosti 13. Transparentnosť 14. Zabezpečovanie kvality a sledovanie uplatnenia absolventov

Ďalšie vysvetlenia k jednotlivým kritériám sú k dispozícii v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

Nadväzujúce opatrenia na úrovni EÚ

Odporúčanie obsahuje ustanovenia o rozvoji súboru podporných služieb na výmenu poznatkov, vytváranie sietí a vzájomné učenie s cieľom pomôcť členským štátom a príslušným zainteresovaným stranám zaviesť systémy učňovskej prípravy v súlade s týmto rámcom. Toto je nadväzujúce opatrenie k oznámeniu Komisie Investícia do európskej mládeže, v ktorom sa oznamuje vytvorenie služby podpory učňovskej prípravy riadenej dopytom na základe úspešného modelu referenčného učenia verejných služieb zamestnanosti, ktorá bude podporovať krajiny k tomu, aby zaviedli alebo uskutočnili reformu systémov učňovskej prípravy.

Okrem toho sa v ňom navrhuje aj ďalšia práca zameraná na zvyšovanie informovanosti a podporu vykonávania tohto rámca prostredníctvom príslušných finančných prostriedkov EÚ.

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

týkajúce sa európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä

na jej články 153, 166 a 292,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Kvalitná a účinná učňovská príprava, ktorá vedie ku kombinácii zručností súvisiacich s prácou, skúseností a učenia sa na pracovisku a kľúčových kompetencií, uľahčuje vstup mladých ľudí na trh práce, ako aj kariérny postup dospelých a prechod do zamestnania.
- (2) Dobre navrhnuté systémy učňovskej prípravy predstavujú výhodu ako pre zamestnávateľov, tak aj pre študentov. Normy vysokej kvality zabraňujú tomu, aby bola učňovská príprava zameraná na pracovné miesta vyžadujúce nízku úroveň zručností a slabú odbornú prípravu, čím sa poškodzuje jej povest'. Kvalitná učňovská príprava prispieva aj k sociálnemu začleneniu formou integrácie znevýhodnených študentov a osôb z radov migrantov do trhu práce.
- (3) Kvalitná a účinná učňovská príprava sa vytvára prostredníctvom štruktúrovaného partnerstva, ktoré zahŕňa všetky príslušné zainteresované strany, najmä sociálnych partnerov, podniky, sprostredkovateľské orgány, ako sú priemyselné, obchodné a remeselné komory, ako aj profesijné a odvetvové organizácie, poskytovateľov vzdelávania a odbornej prípravy, mládežnícke a rodičovské organizácie, ako aj miestne, regionálne a vnútroštátne orgány. Komisia v spolupráci s členskými štátmi a príslušnými zainteresovanými stranami od roku 2013 podporuje ponuku, kvalitu a obraz učňovskej prípravy prostredníctvom Európskeho združenia učňovskej prípravy, ktoré doteraz zmobilizovalo vyše 700 000 ponúk na učňovskú prípravu, stáže alebo prvé pracovné miesta. Iniciatívy podnikateľskej sféry, ako je Európsky pakt pre mládež, zmobilizovali ďalšie ponuky a pomohli podporiť partnerstvá medzi podnikmi a vzdelávacími inštitúciami v celej Únii.
- (4) Európski medziodvetvoví sociálni partneri zhromaždili dôkazy založené na kvalite a nákladovej efektívnosti učňovskej prípravy prostredníctvom svojich paralelných činností a spoločného vyhlásenia Smerom k spoločnej vízii učňovskej prípravy z júna 2016, ktoré bolo základom pre stanovisko k Spoločnej vízii kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy a učenia sa na pracovisku prijaté 2. decembra 2016 Poradným výborom pre odbornú prípravu (ACVT).

- (5) Európsky kvalifikačný rámec (EKR), prvýkrát zriadený v roku 2008 a revidovaný v roku 2017¹², zlepšuje transparentnosť, porovnateľnosť a prenosnosť kvalifikácií občanov vrátane učňov.
- (6) Odporúčaním Rady z 18. júna 2009 o európskom referenčnom rámci zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy (EQAVET)¹³ sa vytvoril referenčný nástroj na pomoc členským štátom pri podpore a monitorovaní neustáleho zlepšovania ich systémov odborného vzdelávania a prípravy.
- (7) Prostredníctvom Európskej charty kvality stáží a učňovskej prípravy z roku 2012 vyzvalo Európske fórum mládeže európske krajiny, európske inštitúcie a sociálnych partnerov, aby vytvorili alebo posilnili právne rámce kvality pre učňovskú prípravu.
- (8) V odporúčaní Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí¹⁴ sa členským štátom odporúča zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia vo veku do 25 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže do štyroch mesiacov po strate zamestnania alebo ukončení formálneho vzdelávania.
- (9) Európski sociálni partneri, Európska komisia a Rada Európskej únie sa zaviazali prispieť k ponuke, kvalite a atraktívnosti učňovskej prípravy v spoločnom vyhlásení, ktorým sa 2. júla 2013 zriaďuje Európske združenie učňovskej prípravy.
- (10) Vo vyhlásení Rady o Európskom združení učňovskej prípravy z 15. októbra 2013 sa uvádza, že účinnosť a atraktívnosť učňovskej prípravy by sa mala podporovať ich dodržiavaním niekoľkých spoločných usmerňujúcich zásad.
- (11) V odporúčaní Rady o rámci kvality pre stáže¹⁵ prijatom 10. marca 2014 sa stanovilo niekoľko zásad na zlepšenie kvality stáží mimo formálneho vzdelávania a odbornej prípravy.
- (12) Závery z Rigy z 22. júna 2015, schválené ministrami zodpovednými za odborné vzdelávanie a prípravu, umožnili učenie sa na pracovisku vo všetkých jeho formách s osobitnou pozornosťou venovanou učňovskej príprave, ako aj rozvoj mechanizmov zabezpečovania kvality, čo sú dve z piatich európskych priorít na obdobie rokov 2015 – 2020.
- (13) Pracovná skupina pre odborné vzdelávanie a prípravu rámca Vzdelávanie a odborná príprava 2020 počas svojho mandátu na obdobie 2014 – 2015 vypracovala 20 usmerňujúcich zásad pre vysokoúčinnú učňovskú prípravu a učenie sa na pracovisku.
- (14) Európsky parlament vo svojej správe o programe Erasmus+ a ďalších nástrojoch na posilnenie mobility v oblasti odborného vzdelávania a prípravy – prístup celoživotného vzdelávania zo 4. marca 2016 vyzval na prijatie opatrení na zabezpečenie noriem kvality pre učňovskú prípravu.
- (15) V nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/589¹⁶ sa stanovuje, že učňovská príprava založená na pracovnej zmluve sa od mája 2018 môže uverejniť na portáli EURES – Európskom portáli pre pracovnú mobilitu.

¹² Ú. v. EÚ C 189/15.

¹³ Ú. v. EÚ C 155, 8.7.2009, s. 1.

¹⁴ Ú. v. EÚ C 120, 26.4.2013, s. 1.

¹⁵ Ú. v. EÚ C 88, 27.3.2014, s. 1.

¹⁶ Ú. v. EÚ L 107, 22.4.2016, s. 1.

- (16) Komisia vo svojom oznámení Nový program v oblasti zručností pre Európu z 10. júna 2016 zdôraznila, že podporuje sociálnych partnerov pri dosahovaní výsledkov ich spoločných projektov, napríklad pri vytváraní rámca kvality pre učňovskú prípravu.
- (17) V oznámení Komisie Investícia do európskej mládeže zo 7. decembra 2016¹⁷ sa vyzýva na obnovenie úsilia na podporu mladých ľudí s cieľom umožniť im čo najlepší štart do života prostredníctvom investícií do ich vedomostí, zručností a skúseností a pomôcť im pri hľadaní či zaučení do prvého zamestnania. Cieľom bolo pomôcť mladým ľuďom využiť príležitosti, dobre sa integrovať do spoločnosti, stať sa aktívnymi občanmi a dosiahnuť úspešnú profesionálnu kariéru, a to aj prostredníctvom rámca kvality, v ktorom sa vymedzujú kľúčové zásady pre systémy učňovskej prípravy.
- (18) Súčasťou Rímskej deklarácie z 25. marca 2017 je záväzok usilovať sa o Úniu, v ktorej dostanú mladí ľudia najlepšie vzdelanie a najlepšiu odbornú prípravu, v ktorej môžu študovať a nájsť pracovné príležitosti na celom kontinente.
- (19) V európskom pilieri sociálnych práv z 26. apríla 2017 sa stanovuje niekoľko zásad na podporu spravodlivých a dobre fungujúcich trhov práce a systémov sociálneho zabezpečenia vrátane práva na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie a odbornú prípravu s cieľom zabezpečiť zručnosti relevantné pre trh práce a pre účasť v spoločnosti. Stanovuje sa v ňom ambícia Komisie navrhnúť odporúčanie Rady, v ktorom sa vymedzia kľúčové prvky, ktoré by sa mali zaviesť s cieľom umožniť ľuďom získať príslušné zručnosti a kvalifikácie prostredníctvom vysokokvalitných programov učňovskej prípravy.
- (20) Návrh Komisie na odporúčanie Rady týkajúce sa sledovania uplatnenia absolventov prijatý 30. mája 2017 má za cieľ zlepšiť dostupnosť kvalitatívnych a kvantitatívnych informácií o tom, čo absolventi vrátane učňov robia po dokončení vzdelávania a odbornej prípravy.
- (21) Európske štrukturálne a investičné fondy (2014 – 2020), konkrétne Európsky sociálny fond (ESF) a Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), ako aj program Erasmus+, Program Únie pre konkurencieschopnosť podnikov a malých a stredných podnikov (COSME), program Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI) a iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí (YEI) poskytujú pre učňovskú prípravu podporu.
- (22) Európsky parlament a zainteresované strany nedávno vyzvali Komisiu, aby podporila dlhodobú mobilitu učňov v celej EÚ a poskytla mladým ľuďom príležitosť rozvíjať špecifické pracovné zručnosti, ako aj kľúčové kompetencie. Komisia reagovala tým, že v programe Erasmus+ zaviedla novú činnosť s názvom Erasmus Pro, ktorá osobitne podporuje dlhšie pracovné stáže v zahraničí.
- (23) Európsky dvor audítorov vo svojich správach o záruke pre mladých ľudí z roku 2015 a 2017 odporúča, aby Komisia vypracovala kritériá kvality pre učňovskú prípravu a iné ponuky podporované v rámci tejto iniciatívy.
- (24) Spoločné chápanie kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy medzi členskými štátmi podporuje ich snahy o reformu a modernizáciu systémov učňovskej prípravy, ktoré poskytujú vynikajúcu možnosť vzdelávania a kariéry. Spoločné chápanie prispieva k zvýšeniu vzájomnej dôvery a uľahčuje tak cezhraničnú mobilitu učňov.

¹⁷

COM(2016) 940 final.

- (25) Všeobecným cieľom tohto odporúčania je zvýšiť zamestnateľnosť a osobný rozvoj učňov a prispieť k rozvoju vysokokvalifikovanej pracovnej sily s vysokou úrovňou zručností, reagujúcej na potreby trhu práce.
- (26) Konkrétnym cieľom je poskytnúť súdržný rámec pre učňovskú prípravu založený na spoločnom chápaní toho, čo definuje kvalitu a účinnosť, berúc do úvahy rôznorodosť systémov odborného vzdelávania a prípravy (OVP) v členských štátoch.
- (27) Na účely tohto odporúčania sa učňovská príprava chápe ako systémy formálneho odborného vzdelávania a prípravy, ktoré spájajú významné učenie sa na pracovisku v spoločnostiach a na iných pracoviskách s učením sa v inštitúciách vzdelávania alebo odbornej prípravy a ktoré vedú k uznávaným kvalifikáciám na vnútroštátnej úrovni. Vyznačujú sa zmluvným vzťahom medzi učňom, zamestnávateľom a/alebo inštitúciou vzdelávania a odbornej prípravy, pričom učeň za svoju prácu dostáva odmenu alebo náhradu.
- (28) Toto odporúčanie nebráni členským štátom zachovať alebo zaviesť pokročilejšie ustanovenia týkajúce sa učňovskej prípravy iné, ako sú odporúčané v tomto dokumente,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

Členské štáty by mali v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a v úzkej spolupráci so zainteresovanými stranami zabezpečiť, aby systémy učňovskej prípravy reagovali na potreby trhu práce a aby prinášali výhody ako študentom, tak i zamestnávateľom, a to na základe kritérií pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu uvedených ďalej.

Kritériá pre vzdelávacie a pracovné podmienky

Písomná zmluva

1. Pred začiatkom učňovskej prípravy by sa mala uzatvoriť písomná zmluva medzi zamestnávateľom, učňom a inštitúciou odbornej prípravy, v ktorej by boli definované práva a povinnosti každej zmluvnej strany týkajúce sa odbornej prípravy a práce.

Výsledky vzdelávania

2. Zamestnávatelia a inštitúcie odborného vzdelávania by mali definovať súbor komplexných výsledkov vzdelávania, aby sa zaručila rovnováha medzi konkrétnymi pracovnými zručnosťami a kľúčovými kompetenciami podporujúcimi osobný rozvoj a celoživotné kariérne možnosti učňov s cieľom prispôbiť sa meniacim sa kariérnym modelom.

Pedagogická podpora

3. Mali by sa určiť vnútropodnikoví školitelia a mali by sa poveriť úlohou úzko spolupracovať s poskytovateľmi odborného vzdelávania a prípravy, ako aj s učiteľmi s cieľom poskytovať poradenstvo pre učňov a zaručiť vzájomnú a pravidelnú spätnú väzbu. Učitelia, školitelia a mentori by mali byť podporovaní, aby aktualizovali svoje zručnosti a schopnosti v záujme učenia učňov v súlade s najnovšími metódami vyučovania a odbornej prípravy a v súlade s potrebami trhu práce.

Komponent pracoviska

4. Značná časť vzdelávania, t. j. najmenej polovica trvania učňovskej prípravy, by sa mala uskutočniť na pracovisku. To by malo zahŕňať príležitosti na absolvovanie časti týchto stáží v zahraničí.

Odmena a/alebo náhrada

- Učni by mali dostávať odmenu a/alebo náhradu v súlade s vnútroštátnymi alebo odvetvovými požiadavkami alebo kolektívnymi zmluvami, ak existujú, a pri zohľadnení dohôd o spoločnom znášaní nákladov medzi zamestnávateľmi, učňami a verejnými orgánmi.

Sociálna ochrana

- Učni by mali mať nárok na sociálnu ochranu vrátane potrebného poistenia v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Pracovné, zdravotné a bezpečnostné podmienky

- Hostiteľské pracovisko by malo byť v súlade s príslušnými pravidlami a predpismi o pracovných podmienkach, najmä pokiaľ ide o právne predpisy v oblasti zdravia a bezpečnosti.

Kritériá pre rámcové podmienky

Regulačný rámec

- Mal by sa vytvoriť jasný a jednotný regulačný rámec založený na spravodlivom a rovnocennom partnerskom prístupe, ako aj štruktúrovaný a transparentný dialóg medzi všetkými príslušnými zainteresovanými stranami. To môže zahŕňať akreditačné postupy pre spoločnosti a pracoviská, ktoré ponúkajú učňovskú prípravu.

Zapojenie sociálnych partnerov

- Sociálni partneri, a to aj na odvetvovej úrovni, by sa mali zapojiť do tvorby, riadenia a vykonávania systémov učňovskej prípravy, a to v súlade s vnútroštátnymi systémami pracovnoprávných vzťahov a postupmi vo vzdelávaní a v odbornej príprave.

Podpora pre spoločnosti

- Najmä malým a stredným podnikom a mikropodnikom by sa na základe dohôd o spoločnom znášaní nákladov medzi zamestnávateľmi, učňami a verejnými orgánmi, mala poskytnúť finančná a/alebo nefinančná podpora, čím sa spoločnostiam umožní nákladovo efektívne učňovské prípravy.

Flexibilné možnosti a mobilita

- Vstupné požiadavky na učňovskú prípravu by mali zohľadňovať relevantné informálne učenie sa a neformálne vzdelávanie. Učňovská príprava by mala viesť ku kvalifikáciám uznávaným na vnútroštátnej úrovni s referenciou v súlade s európskym kvalifikačným rámcom¹⁸ a mala by umožňovať prístup k iným možnostiam vzdelávania, a to aj na úrovni vyššieho vzdelávania a odbornej prípravy, a rozvoja kariéry. Nadnárodná mobilita učňov by mala byť súčasťou kvalifikácie učňovskej prípravy.

Profesijné poradenstvo a zvyšovanie informovanosti

- Počas učňovskej prípravy by sa malo poskytovať profesijné poradenstvo, mentorstvo a podpora študentov s cieľom zabezpečiť úspešné výsledky a zníženie počtu osôb, ktoré predčasne ukončili štúdium. Učňovská príprava by sa mala podporovať prostredníctvom činností na zvyšovanie informovanosti.

Transparentnosť

¹⁸ Ú. v. EÚ C 189/15.

13. Transparentnosť ponúk učňovskej prípravy a prístup k nim v rámci členských štátov a medzi nimi by sa mali zabezpečiť s podporou verejných a súkromných služieb zamestnanosti a v prípade potreby aj s použitím nástrojov Únie, ako je EURES.

Zabezpečovanie kvality a sledovanie uplatnenia absolventov

14. Mali by sa zaviesť prístupy zabezpečovania kvality v súlade s európskym referenčným rámcom zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy (EQAVET)¹⁹ vrátane platného a spoľahlivého hodnotenia výsledkov vzdelávania. Malo by sa zabezpečiť sledovanie zamestnanosti a kariérneho postupu učňov.

Vykonávanie na vnútroštátnej úrovni

S cieľom vykonávať toto odporúčanie by členské štáty mali:

15. podporovať aktívne zapojenie sociálnych partnerov do tvorby, riadenia a vykonávania systémov učňovskej prípravy, a to v súlade s vnútroštátnymi systémami pracovnoprávných vzťahov a postupmi vo vzdelávaní a v odbornej príprave;
16. zahrnúť príslušné vykonávacie opatrenia do národných programov reforiem v rámci európskeho semestra;
17. vziať do úvahy tento rámec pri využívaní finančných prostriedkov a nástrojov Európskej únie podporujúcich učňovskú prípravu.

Komisia by mala poskytnúť potrebnú podporu, a to aj prostredníctvom týchto opatrení:

Podporné služby

18. rozvoj súboru podporných služieb na výmenu poznatkov, vytváranie sietí a vzájomné učenie s cieľom pomôcť členským štátom a príslušným zainteresovaným stranám zaviesť systémy učňovskej prípravy v súlade s týmto rámcom;

Zvyšovanie informovanosti

19. podpora excelentnosti a atraktívnosti učňovskej prípravy prostredníctvom kampaní na zvyšovanie informovanosti, ako je Európsky týždeň odborných zručností;

Financovanie

20. podpora vykonávania tohto odporúčania prostredníctvom príslušných finančných prostriedkov Únie v súlade s príslušným právnym základom;

Nadväzujúce opatrenia

21. monitorovanie vykonávania tohto odporúčania s podporou tripartitného Poradného výboru pre odbornú prípravu na základe dohôd o podávaní správ v rámci európskeho semestra;
22. podanie správy Rade o vykonávaní rámca do troch rokov odo dňa jeho prijatia.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*

¹⁹ Ú. v. EÚ C 155, 8.7.2009, s. 1.